

Vårdplan för Avanderska gården, Lillpite 19:19

Avanderska gården är belägen i centrumkärnan av Lillpite, cirka 16 kilometer väster om Piteå centrum. Byggnaden uppfördes omkring 1840 av Carl Olof Avander som var inspektor vid Storforssågen i Lillpite. Avander själv avled 1853 och på 1880-talet flyttades sågverksamheten till Bergsviken. Gården var i familjens ägo fram till 1921. Därefter har den använts som skollokal och lärarbostad, plåtslageri och vävstuga.

Huset är rest på torpargrund med en liten inrymd källare. Planlösningen är en enkel parstugemodell som sedermera kom att byggas ut med en yttre farstu på byggnadens östra långsida. Fasaderna utgörs av liggande spontad, rödslammad panel. Snickerierna, bland annat de snidade fönsteröverstyckena, entréportalen med klassicerande detaljer och de breda knutlådorna, är praktfullt utformade och målade med vit linoljefärg. Panel liksom snickerier är i original med undantag av delar av panelen på byggnadens norra gavel, i anslutning till den garageport som tillkommit under husets funktion som plåtslageri. Taket är belagt med pannplåt.

Vindsvåningens och det utanpåliggande trapphusets interiör är till stora delar är bevarad i originalutförande. Bottenvåningens interiör har däremot genomgått etappvisa förändringar och bär idag huvudsakligen spår efter renoveringar gjorda under 1970-talet.

Byggnaden har ett högt kulturhistoriskt värde genom sin person- och byggnadshistoriska koppling till sågverksindustrin och dess betydelse för lokalsamhällets utveckling. Fasadens panelbeklädning skiljer sig från omkringliggande gårdar och visar på kopplingen till den tidiga sågverksindustrin. Även de påkostade snickerierna förmedlar husets status som högre ståndsbyggnad och dess grund i sågverksindustrin som medförde större resurser i jämförelse med den omkringliggande agrara bebyggelsen.

Befintligt skick

Grund

Grundstenarna är i relativt gott skick, men behöver grävas fram vid ytterfarstuns sydöstra sida för att undvika skador i syll och panel.

Exteriör

Byggnadens exteriör har varken målats eller underhållits under många år. Fasader och snickerier är generellt i relativt gott skick, men panelens slamfärg och snickeriernas linoljefärg har börjat släppa. Hängrännor är i dåligt skick och stuprör saknas i byggnadens

nordöstra hörn. Den yttre farstuns syllstock och panel är på vissa platser fuktskadad då syllan ligger lågt i marken.

Interiör

Bottenplanet är i gott skick. Vissa fönster saknar dock innerfönster eller fönsterglas. En av rutorna i entréns överljus är borta.

Vindsplanet har ett flertal vattenskador, sannolikt på grund av läckage i takkonstruktionen. I det norra rummet har delar av innertaket rasat in. Flertalet fönster saknar innerfönster och fönsterbågarna i det södra rummets ena alkovfönster har lossnat och rasat in.

Akuta åtgärder

- Fuktskadan i vindsvåningen åtgärdas. Yttertak och ytterväggar ses över för att förhindra fortsatta fuktskador, så även vindsvåningens innertak och innerväggar.
- Ytterfarstuns syllstock och panel ses över.
- Spruckna och obefintliga fönsterglas ersätts.
- De fönster som saknar innerbågar kompletteras med sådana.

Mindre akuta åtgärder

- Där ytterfarstuns syll och fasad ligger för lågt mot marken sänks marknivån något.
- Läckande hängrännor åtgärdas och nytt stuprör i husets nordöstra hörn sätts upp.
- Samtliga fönsterbågar ses över och renoveras vid behov; skrapas, kittas och målas om.
- Exteriöra snickerier och fasad målas med äkta linoljefärg respektive faluröd slamfärg.

Piteå Kommun
Miljö- och byggkontoret

VÅRDPLAN

Datum

2012-04-03

Allmänna förhållningssätt

För att byggnadens kulturhistoriska värden ska bibehållas bör den fortsättningsvis underhållas med traditionella metoder och material. Detta innebär att:

- Fasader målas med röd slamfärg. Utvändiga snickerier såsom fönster, knutlådor, portal och takfot målas med äkta linoljefärg. Takbeläggningen utgörs även fortsättningsvis av pannplåt.
- Garageporten på husets norra gavel kan avlägsnas.
- Om skadad panel behöver ersättas eller om garageporten avlägsnas ska ersättningspanelen vara av samma typ och dimensioner som befintlig panel.
- Samtliga fönster renoveras efter behov. Fönsterindelning ska bibehållas och fönster får inte sättas igen.
- Planlösningen enligt parstugemodell bevaras.

RITEÅ KOMMUN
MILJÖ- OCH BYGGKONTORET

Johannes Räftegård
Kulturmiljöutvecklare